

מדריך מפה לספרי ילדים

יעל דר

איך בוחרים ספר ילדים מתוך כ-1,500 ספרי ילדים חדשים המתפרסמים בישראל מדי שנה בשנה, לצד הספרים הרבים, הישנים והאהובים מן העבר? 'מדריך מפה לספרי ילדים', ספרה של המבקרת וחוקרת ספרות הילדים יעל דר, וועד לסייע להורים הנבוכים וגם להעשיר את הדיון בספרים עצמם. בספר כמאה רשימות על מאה ספרים טובים ומומלצים במיוחד, המיועדים לילדים עד גיל חמש. חלק מהספרים הם ספרים קלאסיים, חלקם חדשים יותר ואחרים חדשים ממש: יש בהם ספרי מקור וספרים מתורגמים, ספרי פרוזה ושירה. פרק מיוחד בספר מוקדש לרשימות על ספרים שאזלו מן החנויות - ספרי ילדים נפלאים מן העבר, שאפשר להשיגם כיום רק בספריות או בחנויות לספרים משומשים. 312 עמ', 21x13.5 ס"מ, כריכה רכה איכותית, 79 ש"ח.

מה נספור (ולא נספור) לילד?

ראיון עם ד"ר יעל דר, מחברת "מדריך מפה לספרי ילדים" ד"ר יעל דר מרכזת את חטיבת "חינוך ותרבות הילד" בחוג לביאוי. כללי באוניברסיטת תל אביב ומלמדת גם בחוג לספרות עברית באוניברסיטת תל אביב ובאוניברסיטת בן גוריון. בעשר השנים האחרונות היא משמשת כמבקרת ספרי הילדים של מוסף 'ספרים' של 'הארץ', ובמסגרת זו כתבה יותר מ-500 מאמרי ביקורת על ספרי ילדים חדשים.

האם יש אופנות גם בספרי ילדים?

יש ויש. קחי למשל את הרטרו, הפולש אט-אט לכל תחומי חיינו, שהגיע בשנים האחרונות גם למדף ספרי הילדים. ספרות הילדים העברית מפגרת מעט אחרי ספרות הילדים של המערב בגיבוש ובכינוס הקלאסיקה שלה. אופנת "השתמש וזרוק" שהיתה ועדיין נהוגה כאן דואגת לבטל את הספרים הישנים והטובים ולהביא לרכישת ספרים חדשים-חדשים בלבד. עד לפני כמה שנים, ספרי הילדים הוותיקים כמעט ונשכחו מלב, וההוצאות לאור הפסיקו להדפיסם. בשנים האחרונות, בעקבות מגמת הרטרו, החלו ההוצאות להוציא מחדש ספרים קלאסיים אהובים, בעלי ניחוח נוסטלגי. פתאום הישן זוכה לעדנה, והמרוויחים הגדולים הם כמובן ההורים והילדים.

את יכולה לתת דוגמה לחידושים כאלה של ספרים ישנים? אחד הספרים היותר בולטים בגל הרטרו הוא 'רוץ בן סוסי' של חיים נחמן

ביאליק (דביר 2003) שבו ראו אור מחדש שירי הפעוטות הנפלאים של המשורר הלאומי, שהופיעו במקור בספר 'שירים ופזמונות לילדים', שראה אור ב-1933; וגם 'אני וטלי בארץ הלמה' של אברהם שלונסקי (ספריית פועלים, 2003), שראה אור לראשונה ב-1957.

ספרות הילדים זוכה להכרה גם באקדמיה?
היום כן. עד לפני כעשור לא נלמדה כמעט ספרות הילדים מחוץ לחוגים לחינוך, ואילו היום היא נלמדת בכל האוניברסיטאות. ספרות הילדים מעוררת עניין לא רק באקדמיה אלא גם בציבור הרחב. החוג לספרות עברית באוניברסיטת תל אביב יצא בסדרת הרצאות פתוחות לקהל הרחב, שבמסגרתן הרצו אנשי ציבור וחוקרי ספרות על ספר הילדים האהוב עליהם. בספריית בית אריאלה בתל אביב יש הצלחה רבה לסדרות של הרצאות על תולדות ספרות הילדים ועל כתיבה לילדים.

עם פעניין אותך בעיון בספרי ילדים?
הפן האסתטי, ולא פחות מכך, הפן התרבותי: השאלה מה מבוגרים בוחרים לספר (ולא לספר) לילדיהם בתקופות ספציפיות, היא נושא מרתק מאוד.

פרס 'ס' יזהר לחקר הספרות והוראתה

מקבלי הפרס: פרופ' הלל ברזל, פרופ' עוזי שביט

הרצאת אורה: של הסופר חנוך ברטוב:

מ'אפרים חוזר לאספסת' ועד The Marker

מנחה: מר יוסף דגן

האירוע התקיים ביום ה', י"ז באייר תשס"ה, 26 במאי 2005, בשעה 16:30

באודיטוריום במכללת לוינסקי, רח' שושנה פרסיץ 15, קריית החינוך, תל-אביב